

Elinkeinoelämä keskusliitto EK:n lausunto hallituksen esityksestä laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista

Esitys sisältää kaksi lakiehdotusta:

1. lakiehdotus: Laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista
2. lakiehdotus: Laki kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa (luonnos saatavissa 15.3.2017 alkaen). Myös tähän lakiehdotukseen annetaan lausunnot samassa kyselyssä. Lausuntopyyntöaineistossa on kyselylomake pdf-muotoisena.

Lausunnot pyydetään antamaan 26.4.2017 klo 16.15 mennessä.

Alla olevaan pakolliseen sähköpostiosoitteeseen annettuun osoitteeseen vastaaja saa kopion lähettämästään vastauksesta automaattisesti.

Kyselyyn vastaamista ei ole mahdollista välillä keskeyttää, vaan kyselyyn on vastattava kerralla. Kyselyssä ei myöskään pysty palaamaan taaksepäin aiemmalle sivulle tarkistamaan tai muuttamaan vastausta sen jälkeen kun "Seuraava"-painiketta on painettu. Kysely on suomenkielinen, mutta vastaukset voi antaa myös ruotsiksi.

Vastauksen lähettäminen: Kun vastaus on valmis, paina kyselylomakkeen lopussa olevaa "Lähetä" -painiketta. Tämän jälkeen kyselystä aukeaa "Kiitos-viesti", mikä osoittaa, että vastaus on lähtenyt onnistuneesti.

Ole ystävällinen ja kirjoita sähköpostiosoitteesi: outi.ervasti@ek.fi

TAUSTATIEDOT

1) * Vastaajatahon virallinen nimi

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

2) * Vastaajataho

- kunta
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- julkisomisteinen yhtiö
- ministeriö
- ELY-keskus
- TE-toimisto
- aluehallintovirasto (AVI)
- muu valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu, mikä

3) * Vastaajatahon vastuuhenkilön sähköpostiosoite

outi.ervasti@ek.fi

4) Vastauksen kirjanneen henkilön sähköpostiosoite (jos eri henkilö kuin edellä)

Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset (HE, luku 3)

5) Ovatko esityksen tavoitteet oikein asetettuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

6) Mahdollinen sanallinen perustelu

Esityksen tavoitteet ovat pääosin kannatettavia. Tavoitteiden toteutuksessa EK toteaa kuitenkin useita merkittäviä haasteita, jotka saattavat käytännössä olennaisesti vesittää tavoitteiden toteutumista.

7) Tukevatko keskeiset ehdotukset esityksen tavoitteita?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

8) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK toteaa, että kasvupalveluiden järjestäjän ja tuottajan erottaminen ja niiden tuottaminen ensisijaisesti markkinaehtoisin ratkaisuin tukee esityksen tavoitteita. Lakiesitys mahdollistaa samalla asiakkaan valinnanvapauden, mikä edellyttää useamman palvelutuottajan tuottamia kasvupalveluita tämän valinnanvapauden toteuttamiseksi. Markkinaehtoisuuden lisääntyminen palveluntuotannossa yksityisille palveluntarjoajille luo myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja edistää innovatiivisten ja kustannustehokkaiden palveluratkaisujen syntyä.

EK pitää kuitenkin esitettyä siirtymäaikaan kilpailulliseen monituottajamalliin kohtuuttoman pitkänä. Lakiluonnoksessa esitetään, että maakuntien tulisi perustaa maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt vuoden 2020 loppuun mennessä, sekä käynnistää kilpailulliseen monituottajamalliin perustuvat kasvupalvelut ilman aiheetonta viivästystä, viimeistään 31.12.2023 mennessä. EK toteaa, että yhtiöittämisten loppuunsaattamiselle yhteensä viiden vuoden pituinen siirtymäaika on tarpeettoman pitkä. Jo kahden vuoden siirtymäaika olisi pidettävä täysin riittävänä ja kohtuullisena. EK ei näe estettä sille, etteikö yhtiöittämistä olisi mahdollista jo toteuttaa kohtuudella ja hallitusti jo vuoden 2018 loppuun mennessä, ja siirtyminen kilpailulliseen monituottajamalliin voisi tapahtua huomattavasti vuotta 2024 aiemmin.

Lisäksi EK huomauttaa, että maakuntien järjestämien kasvupalveluiden vaikuttavuuden ja

kustannustehokkuuden kansallinen vertailtavuuden sekä läpinäkyvyyden varmistaminen jää lakiesityksessä ohueksi. EK toteaa, että käytännössä valtion mahdollisuus ohjata ja puuttua ongelmatilanteisiin on lakiesityksessä riittämätön. Kun maakuntien kasvupalveluihin saama rahoitus on yleiskatteellista, vaarana on, että esimerkiksi työnvälitykseen ja työvoimapolkuun ei panosteta riittävästi. Se lisäisi rekrytointiongelmia sekä työttömyysturvamenoja. Riittävä rahallinen panostus tulisi turvata sisällyttämällä sitä koskeva säännös vähintään rahoituslakiin.

9) Voitaisiko esityksen tavoitteet saavuttaa muilla keinoin?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

10) Mahdollinen sanallinen perustelu

11) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 3

EK huomauttaa, että kolmikanta-yhteistyön varmistaminen kasvupalveluiden järjestämisessä jää sekä kasvupalvelu-, että erillislakiluonnoksissa kokonaan maakuntien omaan harkintaan. EK edellyttää, että maakunnan yhteistyöryhmän ja alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen neuvottelukunnassa tulee huomioida hallinnon ulkopuolisten, ns. sosiaalipartnereiden aidot vaikutusmahdollisuudet, mutta myös korkeakoulut ja koulutuksen järjestäjät.

Esityksen vaikutukset (HE, luku 4)

12) Ovatko esityksen vaikutukset tunnistettu riittävällä tasolla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

13) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK on huolissaan maakuntien kasvupalveluiden saatavuuden ja sisällön merkittävästä eriytymisestä maakuntien välillä. Lakiesityksen mukaan maakunnille luodaan harkintavalta päättää poliittisin perustein ja itsenäisesti, mihin yleiskatteelliset sote-maakunta- ja kasvupalveluiden resurssit työllisyys- ja yrityspalveluissa kohdennetaan. On huomattava riski, että sen sijaan, että tavoiteltu yritys- ja työllisyyspalveluiden laatu ja asiakaslähtöisyys maakunnissa paranisi, erot työllisyys- ja yrityspalveluiden käytännössä ja vaikuttavuudessa maakunnittain kasvavat entisestään. EK korostaa, että maakuntien on varmistettava kasvupalveluille omalla alueellaan riittävät resurssit.

Toisena kasvupalveluesityksen riskinä EK nostaa uhkan valtakunnallisen yhdensuuntaisen ja koordinoidun politiikan teon vaikeutumisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuusnäkökulman katoamisesta. Pahimmassa tapauksessa kasvupalveluiden tuotannon vastuun keskittäminen maakuntiin saattaa johtaa poliittiseen, lyhytnäköiseen kustannusten ja hyötyjen osaoptimointiin, mikä johtaa yritysten kannalta epäedulliseen ja epäterveeseen kilpailuun.

Toiseksi EK huomauttaa, että on huomattava riski, että kasvupalveluiden hajauttaminen johtaa esimerkiksi työmarkkinoiden maakunnallistumiseen ja sitä kautta työvoiman liikkuvuuden heikkenemiseen entisestään. EK suosittaa maakuntien aktiivista ja systemaattista hakeutumista keskinäiseen yhteistyöhön ja tehtävien keskittämistä kasvupalveluissa nyt ehdotettua laajemmin. Vaikka esityksessä todetaankin, että maakuntarajat ylittävän elinkeinotoiminnan kehittäminen ja työvoiman alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden edistämisen kannalta maakuntien välisen yhteistyön on oltava tiivistä, tulisi hallituksen esityksessä ja lakitekstissä vielä erityisesti korostaa yhteistyön merkitystä koko Suomen työllisyyden ja alueellisen liikkuvuuden kannalta.

Myös aluekehittämisen näkökulmasta on epätoivottavaa, mikäli tulevat maakunnat ovat kiinnostuneita vain oman maakuntansa kehittämisestä, ilman kannusteita rakentaa maakuntarajat ylittäviä kokonaisuuksia esimerkiksi innovaatio- ja elinkeinopolitiikassa. Maakuntien rajat muodostavat esteen maakunnan rajat ylittävien, yritysten kasvua ja uudistumista edistävien avoimien hankkeiden käynnistämiseksi. Huoli koskee myös Suomen kilpailukykyyn kannalta elintärkeiden ulkomaisten investointien houkuttelutyötä maailmalta – missä näkökulman tulee ensisijaisesti olla aina kansallinen, vasta sitten maakunnallinen.

Kolmanneksi, kasvupalveluiden resurssien hajauttamien 18 eri maakuntaan johtanee kustannustehottomaan ja pirstaleiseen palvelujen tuotantorakenteeseen sekä hallintokulujen kasvuun. EK korostaa lakiesityksen perusteluosion tavoitetta siitä, että kustannusten alenemisen tulisi kattaa myös kilpailuttamisen järjestämiseen ja valvontaan käytettävät kulut, jotta uudistus ei lisäisi julkisten varojen käyttöä. Tällä hetkellä merkittävä osa ELY-keskuksille osoitetuista työllisyys- ja yrityspalvelutehtävistä on nähty tarkoituksenmukaisina keskittää, minkä on katsottu parantavan asiakaspalvelun laatua tilanteissa, jossa tapahtumavolyymit eivät muuten riittäisi pitämään yllä tarvittavaa osaamista ja tietotaitoa esimerkiksi neuvonnassa ja valvontatehtävissä. EK suosittaa, että maakuntien olisi järkevää keskittää tehtäviä kasvupalveluissa nyt ehdotettua laajemmin.

14) Muut vapaamuotoiset huomiot HE:n lukuun 4

EK huomauttaa, että erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien jääminen vaille heille tärkeää henkilökohtaista palvelua on riski, kun työvoimapalveluita kehitetään ensisijaisesti digitaalisiksi.

Asian valmistelu (HE, luku 5)

15) Vapaamuotoiset huomiot

Lain kokonaisuuden arvioinnin kattavasti tekee mahdottomaksi se seikka, että lain sisältöä yksityiskohtaisemmin määrittelevät erillislait eivät alkuperäisestä tavoitteesta huolimatta ehtineet samaan lausuntoajankohtaan.

KOMMENTIT LAKILUONNOKSEEN

Luku 1 Yleiset säännökset (1-5 §)

16) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 1

Maakunnan järjestämien kasvupalveluiden rahoitus määräytyy maakuntien rahoituslain perusteella. EK toteaa, että tässä lausunnossa rahoitukseen on mahdotonta ottaa kantaa, koska alkuperäisestä tavoitteesta huolimatta ko. lakiluonnosta ei saatu lausuttavaksi rinnakkain kasvupalvelulain kanssa.

17) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 1

1§ 2 mom. 3) kohtaan alleviivattuna lisäys: "maakuntien järjestämien palvelukokonaisuuksien ja työnhakija-asiakkaan vähimmäispalveluiden määrittely". Perustelut: Jokaiselle työnhakija-asiakkaalle on taattava jokaisessa maakunnassa vähintäänkin tietyt riittävät palvelut, jotta työllistyminen on mahdollista, olivat ne sitten yksityisen, julkisen tai kolmannen sektorin tuottamat. EK ei pidä riittävänä, että vasta sisältölaissa määriteltäisiin kyseiset palvelut.

Luku 2 Alueiden kehittäminen (6-12 §)

18) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen vastuista (7 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

19) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK on huolissaan siitä, että niukenevien rakennerahastojen hallinnon hajauttaminen uudelleen 18 maakuntaan johtaa merkittävään vaikuttavuuden heikkenemiseen ja hallinnon paisumiseen. Kyse on viimekädessä ohjelmakausittain merkittävästi pienenevästä rahoituspotista, johon tulisi varautua hallintoa keventämällä ja keskittämällä, ei sitä hajauttamalla. Esimerkiksi ohjelmakaudella 2014-20 Suomeen allokoituvien rakennerahastojen määrä, että hallintoon kohdentuva tekninen tuki aleni 40 %. Tuolloin ELY:jen välittävien toimielinten tehtävät keskitettiin neljään ELY-keskukseen, ja Etelä- ja Länsi-Suomessa maakuntien välittävän toimielimen tehtävät Uudenmaan ja Pirkanmaan liitoille. Kasvupalvelulain yleisperusteluiden mukaan tehtyjen keskittämisten on todettu säästäneen resursseja tehostaneen ja yhdenmukaistaneen rakennerahastotehtävien hoitoa sekä säästäneen huomattavasti resursseja. EK suosittaa, että maakuntien olisi uudelleen hajauttamisen sijaan perusteltua jatkaa ELY-keskusten ja maakuntien itsensäkin käynnistämää rakennerahastojen hallinnon tehtävien kokoamista ja keskittämistä myös jatkossa.

Lisäksi EK korostaa, että koulutus- ja osaamistarpeiden ennakoinnissa näkökulman tulee olla valtakunnallinen. Eri toimialojen osaamistarpeisiin vastaamiseksi on valtakunnallinen tarkastelu ja koordinaatio tarpeen.

20) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi aluekehittämisen järjestelmästä, rakenerahastojen hallinnoinnista ja aluekehittämiseen liittyvästä yhteistyöstä (8,9,10,11 ja 32 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21) Mahdollinen sanallinen perustelu

Kansallisina välittävinä toimieliminä toimivat 8§ mukaan maakuntien rinnalla TEM, STM ja Tekes. EK huomauttaa, että myös osaamisen vahvistamisessa on kansallinen intressi, eikä maakuntien pidä asettaa siihen keinotekoisia rajoja. Maakunnille tulee joko tässä laissa tai asetuksessa antaa velvollisuus selvittää OKM:n kanta esitetyn koulutuksen tarkoituksenmukaisuuteen ennen tuen myöntämistä.

EK:n mielestä aluekehittämisen järjestelmä on moniportainen, mikä hankaloittaa toteutuksen kokonaisvaltaista ohjausta ja seurantaa. EK pitää kuitenkin myönteisenä, että maakuntaohjelman toimenpidesuunnitelmasta ei enää säädetä erikseen kuten nykyisessä aluekehityslaissa.

EK painottaa aluekehittämisessä yhteistyötä ja kumppanuutta. Maakunnan yhteistyöryhmän (9§) tehtävät ja kokoonpano määritellään ehdotuksessa suppeasti verrattuna nykyiseen lakiin aluekehittämisestä. EK edellyttää, että maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviä ja etenkin kokoonpanoa on tarkennettava lakiehdotuksessa ja varmistettava, että yhteistyöryhmässä on mukana alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt, sekä tämän lisäksi korkeakoulut ja koulutuksen järjestäjät.

Myös alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen neuvottelukunnassa (31§) tulee huomioida hallinnon ulkopuolisten, ns. sosiaalipartnereiden aidot vaikutusmahdollisuudet.

Samanaikaisesti EK toteaa, että aluekehittämisen resurssien uudelleen hajauttaminen 18 eri maakuntaan voi johtaa pirstaleiseen palvelujen tuotantorakenteeseen sekä hallintokulujen kasvuun. Tämän vuoksi suosittaa maakuntien aktiivista ja systemaattista hakeutumista keskinäiseen yhteistyöhön ja tehtävien keskittämistä myös aluekehittämisessä.

22) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 2

Maakuntien rakenerahasto-toimenpiteiden vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden vertailtavuus sekä läpinäkyvyys on varmistettava. Lakiesityksen mukaisesti rakenerahastovarojen hallinto hajautetaan 18 maakuntaan (nyt keskitetty 4 ELY:yn). On todennäköistä, että toimenpiteiden hallinto siiloutuu ja kasvaa, ja rakenerahastojen kansallinen vaikuttavuus jää entistä pienemmäksi. Lisäksi on olemassa merkittävä riski yritystukien kriteerien erilaistumisesta maakuntien välillä. Yritykset ja monet muut tuensaajat toimivat alue- ja hallintorajojen yli ja niistä välittämättä, jolloin on pystyttävä takaamaan tukikriteereiltään ja sisällöltään yhdenmukainen palvelu kaikkialla Suomessa. EK korostaa, että maahan ei saa syntyä toimintakulttuureiltaan ja -käytännöiltään erilaisia maakuntia, missä yrityksiä ja muita tuensaajia käsiteltäisiin eri tavoin sijainnista riippuen.

23) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 2

9§ Maakunnan yhteistyöryhmä täydennettävä selkeällä määrittelyllä yhteistyöryhmän kokoonpanosta huomioiden, että kokoonpanoon kuuluu alueen kehittämisen kannalta keskeisiä tahoja kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöjä sekä korkeakouluja ja koulutuksen järjestäjiä.

Luku 3 Kasvupalvelut ja niiden järjestäminen (13-20 §)

24) Säädetäänkö laissa riittävän selkeästi maakunnan vastuusta ja järjestämistehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

25) Mahdollinen sanallinen perustelu

Maakuntien hankinnat

EK kiittää lakiehdotuksen tavoitetta mahdollisimman monipuolisesta tuotantorakenteesta ja pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien takaamisesta, mutta korostaa kasvupalvelujen järjestävän maakunnan hankintaosaamisen tärkeyttä.

EK pitää kannatettavana, että palveluja koskeva sopimus annetaan tuottajalle ehdotuksen mukaisesti joko julkisten hankintojen tarjouskilpailun tai asiakkaan valinnanvapauteen perustuvan järjestelmän kautta. Mahdolliset tarjouskilpailut on tehtävä niin, että myös pk-yritysten on mahdollista osallistua niihin. Suorassa asiakasvalintajärjestelmässä pk-yritysten osallistumismahdollisuudet lienevät vielä paremmat kuin julkisten hankintojen tarjouskilpailussa. Kummankin mallin osalta tulisi kiinnittää huomiota siihen, ettei maakunta palvelujen järjestäjänä aseta mukaan valittavalle palveluntuottajalle suhteettomia tai kohtuuttomia vaatimuksia, jotka sitten perusteetta jättäisivät sopimusten ulkopuolelle päteviä kandidaatteja. Kilpailutuksissa tulisi huomioida julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 1397/2016 (jäljempänä hankintalaki) tavoitteet ja keinot pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi. Maakunnan tulisi, silloin kuin se on tarkoituksenmukaista ja järkevää, jakaa kilpailutus pienempiin osiin esimerkiksi maantieteellisesti ja palveluittain. Edelleen kilpailutuksissa tulisi huomioida hankintalain mukaisesti hinnan ohella myös palvelun laadun varmistaminen.

EK pitää alle 10 000 € tuen myöntövaltuuden siirtämistä yksityisille palveluntuottajille oikeasuuntaisena. Maakuntien vastuulla on ajantasaisesti varmistaa, ettei tukien kriteereissä tapahdu eriytymistä eikä kilpailuasetelma vääristy maakuntien välillä.

Työllisyyspalvelut

15b§ valtion ja maakunnan työllisyydestä – kohta ”täydentyä pykälällä”: valtion ja maakuntien vastuu, ettei minkään maakunnan työttömyysaste olennaisesti ylitä maan keskimääräistä tasoa, ja maakuntien vastuu siitä, että minkään työssäkäyntialueen työttömyys olennaisesti ylitä maakunnan keskimääräistä tasoa. EK olisi toivonut, että pykälä olisi ollut lausuntovaiheessa nähtävänä kokonaan, ja varaa mahdollisuuden lausua pykälästä

tarkemmin jälkikäteen. Lisäksi EK haluaa varmistaa, että maakunta ei laiminlyö työllisyyspalveluita saadakseen valtiolta enemmän kasvupalvelurahaa.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtäminen maakunnille on toteutettava tavalla, joka takaa laadukkaiden ja yhdenvertaisen palvelujen saatavuuden maan kaikissa osissa. Sen on aidosti tuettava työllisyyden edistämistä ja sosiaaliturvan vastikkeellisuutta. Palvelujen järjestämisvelvoitteet on siirrettävä työvoima- ja elinkeinohallinnolta maakuntien vastuulle. Velvoitteiden sisällöistä ja määristä säätämiseksi ei ole lainsäädännöllistä estettä. Niin on tehty myös valmisteltaessa maakunnille sosiaali- ja terveydenhuollon yksityiskohtaiset järjestämisvelvoitteet.

Yritysten rekryointitarpeet eivät aina noudata maakuntien rajoja. Uudistuksessa on pystyttävä parantamaan rekryointipalveluiden toimintaa. Työnantajan on voitava yhden palveluntarjoajan kautta tavoittaa koko maan työnhakijat. Erityisesti nopeisiin työvoimatarpeisiin vastaamiseksi tarvitaan valtakunnallista yhteistyötä, jossa yhdistyvät työnantajan ja työnhakijoiden tarpeet sekä mahdollisuudet esimerkiksi rekryointikoulutuksen järjestämiseen.

Maakuntien omavalvonta

Kohdassa 20§: maakuntien omavalvontaohjelmista todetaan, että ”VN asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä...” EK toteaa, että maakunnan tulisi systemaattisesti seurata järjestämisvastuullaan olevien palveluiden toteutumista ja vaikuttavuutta eri palveluille asettaville vaikuttavuusmittareilla, seurata ja vertailla eri vuosien välillä toiminnan järjestämisen hallinnon kuluja ja ylipäätään varmistaa kustannustehokas ja vaikuttava palveluiden järjestäminen. Koska esityksessä nykyisin keskitetysti valvottava toiminto hajaantuu itsehallinnollisiin maakuntiin, näitä tulee velvoittaa olemaan hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti toimintansa suhteen avoin ja läpinäkyvä. Pykälässä mainitulla valtioneuvoston asetuksella tulee varmistaa pikimmiten tarkemmat seurannan kriteerit maakunnille.

26) Tulisiko lailla säätää, mitkä palvelut maakunnan tulee minimissään järjestää?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

27) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK toteaa, että työnjako kansallisten ja maakunnallisten kasvupalveluiden järjestämisessä jää ehdotuksessa vielä epäselväksi. Maakunnalliset kasvupalvelut ovat harkinnanvaraisia, paitsi 17§ järjestämisvastuu ja 18§ viranomaistehtävät. 18 §:n lista on hallituksen esityksen mukaan luonteeltaan ”informatiivinen”. Maakunnilla on lisäksi harkintavaltaa sen arvioimisessa, mitkä viranhaltijapäätöksiä edeltävät valmistelevat toimet ovat erotettavissa itse päätöksenteosta. EK huomauttaa, että laissa tulisi selkeästi määritellä ainakin työnhakija-asiakkaan minimipalvelut (työllistymissuunnitelman teko, työtarjoukset, työvoimakoulutus, ammatinvalinnanohjaus), jotta turvataan jokaisen työllistyminen.

28) Onko lakiluonnoksessa tuotu tarpeeksi selkeästi esiin mahdollisten valtakunnallisten palvelukeskustehtävien (toimitila- ja kiinteistö, talous- ja henkilöstö sekä ICT-tehtävät) suhde maakuntien kasvupalvelutehtäviin?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

29) Mahdollinen sanallinen perustelu

30) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 3

EK olisi pitänyt tarkoituksenmukaisena, että kasvupalvelut olisi selkeästi jaoteltu a) yrityksille tarjottaviin yrityspalveluihin ja b) henkilöasiakkaille tarjottaviin työvoimapalveluihin. Kasvupalvelu-sanan käyttäminen molemmista hyvin erilaisille kohderyhmille suunnatuista palveluista tekee esityksestä hyvin sekavan. Pitäytyminen jo ennestään tutuissa käsitteissä selkeyttäisi esitystä huomattavasti ja helpottaisi myös esityksen kommentointia. EK toteaa, että ei liene vielääkään myöhäistä jaotella annettavia kasvupalveluita.

Nykyiset työttömyysturvalaista tulevat te-toimiston velvoitteet työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen on säilytettävä maakunnan viranomaistehtävänä, muutoin työttömyysturvalain säännöksillä ei jatkossa olisi merkitystä. Työttömyysturvan kulut kasvaisivat, kun karensseja ei enää määrättäisi.

Ulkomaalaislain 71 §:n mukaan "Työmarkkinaosapuolet osallistuvat työntekijän oleskelulupien myöntämiskäytäntöjen seurantaan ja arviointiin sekä ulkomaisen työvoiman käytön yleisiä edellytyksiä koskevien valtakunnallisten ja alueellisten linjausten laadintaan. Tässä pykälässä tarkoitettujen valtakunnalliset linjaukset annetaan valtioneuvoston päätöksellä ja alueelliset linjaukset asianomaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä." Alueellisista linjauksista ei voida luopua. Niiden laatiminen on siirrettävä maakuntien tehtäväksi. Siten voidaan ottaa huomioon alueelliset erot työvoiman saatavuudessa, nopeuttaa rekrytointeja ja vähentää viranomaisille aiheutuvaa työmäärää.

EK pitää hyvänä, että nykyinen julkinen kansallinen Team Finland -toiminta (Business Finland, Finnvera, Tesi) säilyy jatkossakin suorassa valtion ohjauksessa. Yrityspalveluissa yritystemme liiketoiminnan uudistamisen ja kansainvälisen menestymisen edistäminen, ulkomaisten investointien (FDI) edistämisen ja matkailuelinkeinon koordinaatio ovat tehtäviä, missä Suomella on vahva kansallinen intressi. Vastaavasti ylivoimaisesti suurin osa yrityksistämme toimii paikallisilla tai kotimarkkinoilla. Näiden yritysten osalta avainasemassa ovat maakuntien yhden luukun kautta tarjoamat kasvupalveluiden tuottamat yritysten neuvonta- ja sparrauspalvelut, sekä kyky tunnistaa ja ohjata kasvuhakuiset yritykset kansallisen Team Finland -verkoston asiakkaaksi.

Edelliseen liittyen EK korostaa Team Finland -koordinaattoreiden roolin selkeyttämistä kansallisten ja maakuntien kv-kasvupalveluiden rajapinnassa, ja koordinaattorin nimen muuttamista yrityksille paremmin lähestyttäväksi Team Finland -palvelumyyjäksi.

31) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 3

17§ 2 momenttiin uusi 2 virke: Työtä hakevalle asiakkaalla on oikeus työllistämissuunnitelmaan ja hänelle on oltava palveluina tarjolla vähintään työnvälitystä, ammatinvalinnanohjausta ja työllistymistä edistävää koulutusta.

18§ 1 mom uusi kohta: "x) työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitetut työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät".

Lisäys 18 § 1 mom 6) ulkomaalaislain (301/2004) mukaiset työntekijän oleskelulupaan ja elinkeinonharjoittajan oleskelulupaan liittyvät ulkomaisen työvoiman käytön yleisiä edellytyksiä koskevien alueellisten linjausten laadinta, osapäätökset, ennakkotiedon antaminen sekä päätös pidäytyä työntekijän oleskeluluvan myöntämisestä.

Luku 4 Kasvupalvelujen tuottaminen (21-24 §)

32) Onko monituottajamalliin pohjautuva ratkaisu tarkoituksenmukainen, jotta kasvupalvelu-uudistuksen tavoitteet saavutetaan?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

33) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK pitää tärkeänä, että laki velvoittaa maakunnan ehdotetun momentin 22 mukaisesti erottamaan kasvupalveluiden järjestämisen ja tuottamisen toisistaan. Nämä roolit eivät saa sekoittua keskenään. Erityisesti kuntien, kuntayhtymien ja maakuntien omien yhtiöiden osalta maakuntien on varmistettava, että järjestäjä ja tuottaja eivät ole liian lähellä toisiaan.

EK pitää tarkoituksenmukaisena 22 §:ssä ehdotettua rajausta, jonka mukaan maakunta saa tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvia palveluja vain silloin, kun palveluja ei muutoin ole saatavilla (markkinapuute). Markkinapuutteen toteamisen kynnyksen on oltava korkealla, ja markkinatarjonnan olemassa oloa arvioitaessa on huomioitava esimerkiksi se, voiko palvelua tuottaa saman maakunnan lisäksi toisenkin maakunnan alueella oleva palveluntuottaja.

Sellaisten säännösten soveltaminen, joissa julkinen toimija voi tuottaa tai on veloitettu tuottamaan palvelua markkinapuutetilanteissa, on osoittautunut joillain toimialoilla hyvin haasteelliseksi. Julkinen toimija on saattanut tuottaa palveluja markkinapuutteeeseen vedoten silloinkin, kun vastaavia palveluja on ollut saatavissa markkinoilta. Tällaisten tilanteiden estämiseksi kasvupalvelujen tuottamisen kohdalla on laissa kiinnitettävä erityistä huomioita markkinapuutteen toteamiskeinoihin. EK edellyttää, että keinot luetellaan lainkohdassa tai sen perusteluissa tyhjentävästi. Perusteluissa esitetyt kaksi keinoa (julkisten hankintojen tarjouskilpailussa ei saada lainkaan tarjouksia, tietyn palvelun tuottajiksi ei ole rekisteröityneitä palveluntarjoajia) ovat molemmat kannatettavia. Kolmantena markkinapuutteen toteamiskeinona keino EK esittää hankintalain 15 §:n mukaisen avoimuusilmoituksen julkaisemista. Tällöin maakunta julkaisisi ilmoituksen suunnitellusta omasta kasvupalveluiden tuotannosta markkinapuutteen johdosta. Mikäli

maakunta ei esimerkiksi 14 vuorokauden kuluessa saisi vastauksia ilmoitukseen, kyseisissä palveluissa katsottaisiin olevan markkinapuute, ja maakunta voisi tuottaa itse kyseisiä palveluja. EK vaatii, että muita kuin edellä mainittuja kolmea markkinapuutteen todentamiskeinoa ei tulisi sallia.

Laissa tulisi lisäksi määrätä, miten toimitaan tilanteessa, jossa maakunta tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvia palveluita vastoin 22 §:n määräyksiä, eli ilman markkinapuutteen olemassa olon selvittämistä, tai virheelliseen selvitykseen perustuen. Laissa tulisi säätää taho, johon esimerkiksi alueella palveluita tuottava yritys voi ottaa yhteyttä kokiessaan 22 §:n määräyksiä rikottavan. Samoin tulisi harkita, mitä seuraamuksia 22 §:n määräyksiä rikkovalle maakunnalle voidaan langettaa, sillä kokemus on osoittanut, että kilpailuneutraliteettia turvaavat säännökset jäävät varsin tehottomiksi ja niitä noudatetaan heikosti, mikäli niiden rikkomuksista ei ole säädetty mitään konkreettisia seuraamuksia.

EK pitää myös kannatettavana ehdotusta siitä, että markkinoiden toimivuutta pitää testata säännöllisesti, myös tulevaisuuteen katsoen. Tarkasteluvälin tulisi EK:n näkemyksen mukaan olla kaksi, tai korkeintaan kolme vuotta. Vastaavasti markkinapuutteen uudelleenarvioinnin toteutuksen maksimiaika tulisi rajoittaa yhteen vuoteen.

EK pitää yksityisen ja julkisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteetin kannalta välttämättömänä, että maakunta veloitetaan 22 §:ssä esitetyn mukaisesti yhtiöittämään mahdollinen oma palvelutuotantonsa. Yhtiöittämisvelvollisuudella edistetään kilpailuneutraliteettia yksityisen ja julkisen elinkeinotoiminnan välillä. Jo EU:n valtioneuvoston päätös edellyttää, ettei julkinen toimija voi toimia sellaisessa organisaatiomuodossa tai rakenteella, jossa se saisi kilpailuetua yksityisiin toimijoihin verrattuna. EU-sääntely kieltää jäsenvaltioita ylipäättään luomasta kansallisella lainsäädännöllään tietyille toimijoille kilpailuetua toisiin nähden. EU:n valtioneuvoston päätös koskee luonnollisesti sellaisenaan myös nyt kyseessä olevia palveluja. Sääntelystä seuraa, että maakuntien tulee yhtiöittää sellainen palvelutuotanto, jota vastaavaa palvelua myös yksityiset yritykset tuottavat tai voisivat tuottaa samoilla markkinoilla.

EU-sääntelyn lisäksi myös voimassa oleva kansallinen sääntely edellyttää maakuntia yhtiöittämään toimintansa kilpailluilla markkinoilla. Kilpailulain 4 a luvussa annetaan Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimivalta puuttua tilanteeseen, jossa julkinen toimija vääristää kilpailua joko menettelyn tai toiminnan rakenteen johdosta. Kuntalaissa veloitetaan kuntia yhtiöittämään toimintansa kilpailluilla markkinoilla. Valtion liikelaitoslakia on muutettu siten, ettei kilpailluilla markkinoilla toimi enää valtion liikelaitoksia. EK pitääkin niin EU- kuin kansallisesta näkökulmasta ainoana vaihtoehtona nyt esitettyä, jossa myös maakuntia koskisi kuntien ja valtion tapaan toiminnan yhtiöittämisvelvoite palveluja tuottaessa.

EK ehdottaa, että maakunta veloitettaisiin yhtiöittämisen lisäksi myös eriyttämään kirjanpidollisesti toisistaan mahdolliset saman yksikön tuottamat viranomaispalvelut ja sen tuottamat kasvupalvelut.

34) Säädetäänkö laissa tarpeeksi selkeästi kasvupalvelun tuottajien velvoitteista (huomioiden myös 35 § Hallintomenettely ja julkisuus)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

35) Mahdollinen sanallinen perustelu

Lakiehdotuksen 23 §:ssä säädetään maakunnallisen kasvupalvelun tuottajan velvollisuuksista. EK kannattaa lainkohdan 3 momentin mukaista määräystä, jonka mukaan kasvupalveluiden tuottaja ei voi olla hankintalain 15 §:n mukainen sidosyksikkö, jonka kunta omistaa.

Laissa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että mikään kasvupalvelujen tuottaja ei saa epäoikeutettua kilpailuetua omistajastaan johtuen. Tuottajia on kohdeltava kilpailuneutraalisti riippumatta siitä, ovatko ne esimerkiksi yksityisessä, kunnan, kuntayhtymän tai maakunnan omistuksessa. Verovaroin tuotettavan palvelun rahoituksen on oltava läpinäkyvää, eikä palvelun tuottamista saa tukea toisesta palvelusta saaduilla maksuilla. Mikäli sama yksikkö tuottaa sekä kilpailluilla markkinoilla harjoitettavia kasvupalveluja, että muita palveluja, sen on eriytettävä palvelut kirjanpidollisesti toisistaan.

Lakiehdotuksen 24 §:ssä säädetään palveluja koskevasta sopimuksesta tai päätöksestä. Kuten EK jo aiemmin 3 luvun kohdalla lausui, on kannatettavaa, että palveluja koskeva sopimus annetaan tuottajalle ehdotuksen mukaisesti joko julkisten hankintojen tarjouskilpailun tai asiakkaan valinnanvapauteen perustuvan järjestelmän kautta. Palveluja koskevia sopimuksia tehtäessä ja niistä päätettäessä on pyrittävä mahdollisimman monipuoliseen tuotantorakenteeseen ja pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien takaamiseen.

Myös tältä osin EK korostaa aiemmin mainittuun tapaan hankkijan osaamisen tärkeyttä. Mahdolliset tarjouskilpailut on tehtävä niin, että myös pk-yritysten on mahdollista osallistua niihin. Suorassa asiakasvalintajärjestelmässä pk-yritysten osallistumismahdollisuudet lienevät vielä paremmat kuin julkisten hankintojen tarjouskilpailussa. Kummankin mallin osalta tulisi kiinnittää huomiota siihen, ettei maakunta palvelujen järjestäjänä aseta mukaan valittavalle palveluntuottajalle suhteettomia tai kohtuuttomia vaatimuksia, jotka sitten perusteetta jättäisivät sopimusten ulkopuolelle päteviä kandidaatteja.

36) Mahdollistaako laki riittävällä tavalla asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

37) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK kannattaa 14 §:ssä todettua asiakkaan oikeutta valita kasvupalvelun tuottaja. Lakiluonnoksesta kuitenkin puuttuu säännös tuottajan vaihtamista. EK katsoo, että palvelun tuottajan vaihtaminen tulee olla mahdollista ja laissa tulee olla selkeät säännökset, miten usein vaihtaminen on mahdollista ja miten vaihto vaikuttaa esimerkiksi tuottajan samaan rahoituksen. Kasvupalvelu-uudistuksessa tuottajan vaihtamiselle on samat palvelujen saatavuuteen, laatuun ja tehokkuuteen liittyvät perustelut kuin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, jossa tuottajan vaihtaminen on mahdollista tietyin väliajoin.

38) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 4

39) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 4

Tuottajia on kohdeltava tasavertaisesti niiden omistajasta riippumatta. Mikäli sama yksikkö tuottaa sekä kilpailuilla markkinoilla harjoitettavia kasvupalveluja, että muita palveluja, sen on eriytettävä palvelut kirjanpidollisesti toisistaan.

Luku 5 Palvelujen monimuotoisuus ja yhteiset järjestelmät (25-28 §)

40) Vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 5

EK kannattaa digitaalisten verkkopalveluiden hyödyntämistä kasvupalveluissa, mutta korostaa, että erityisesti työnhakija-asiakkaan tulee voida halutessaan tavata palveluntarjoaja myös henkilökohtaisesti. Kaikilla ei ole osaamista eikä mahdollisuutta digitaalisen palvelun käyttöön. Lisäksi kaikkein heikommassa työmarkkina-asemassa olevat työnhakijat yleensä hyötyvät ja motivoituvat työnhakuun tai osaamisensa kehittämiseen työväylittäjän kohtaamisesta. Lisäksi EK:n yrityskyselyiden mukaan erityisesti perinteisempien toimialojen yritykset arvostavat edelleen henkilökohtaisia palveluita digitaalisten palveluiden rinnalla.

EK toteaa, että lakiehdotuksessa on paljon yksityisen ja julkisen elinkeinotoiminnan kilpailuneutraliteettia edistäviä määräyksiä. EK kannattaa lämpimästi lain tavoitetta saumattomista, yhteiseen tietoon perustuvista palveluketjuista, joissa toimijakohtaiset siilot, hallinnon tasot ja viranomaisrajat häviävät (esim. 27 §:n määräykset järjestelmien avoimuudesta ja käytettävyydestä). EK korostaa sen tärkeyttä, että kaikki palveluntuottajat, niin yksityiset kuin julkiset, veloitetaan ehdotuksen mukaisesti tukeutumaan yhtäläisiin ehdoin kasvupalveluja tukeviin järjestelmiin. Yhtenäisillä valtakunnallisilla järjestelmillä saadaan myös kustannussäästöjä. Samalla prosessien ja tietojärjestelmien on oltava nopeita ja tarpeetonta byrokratiaa vältettävä.

Samanaikaisesti on tärkeää, että vasta säädetyin KaPA-lain (laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista, 571/2016) myötä kasvupalveluissa veloitetaan hyödyntämään Väestörekisterikeskuksen tuottamia sähköisen asioinnin tukipalveluita ja kansallista palveluväylää. Tämä veloite mahdollistaisi yhtäläisten tukipalvelujen tarjoamisen sekä tietojen sulavan kulkemisen kasvupalvelujen asiakaslähtöisessä toteutuksessa. Lisäksi tehokas ja asiakaslähtöinen tiedonhallinta (esim. tieto ilmoitetaan vain kerran, tieto seuraa asiakasta jne.) edellyttää vielä myös hallinnollista ja lainsäädännöllistä kehitystyötä, joka on huomioitava muun muassa nyt valtiovarainministeriössä valmistelussa olevassa tiedonhallintalaissa.

Perusteluissa todetaan myös, että laki mahdollistaa valtakunnalliset yhteiskäyttöiset järjestelmät ja uudenlaisten palvelu- ja järjestelmäalustojen luomisen, esimerkiksi asiakastiedon vaihdantaan tai digitaalisen työmarkkinatorin kehittämisen. EK katsoo, että tämän tyyppisten palvelujen kehittämisessä on tukeuduttava markkinalähtöiseen kehittämiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön tai maakunnan tehtävänä on tunnistaa määritellä ja määritellä palvelutarve ja toteutus haetaan markkinoilta jo valmiiden palveluiden kautta tai kehittämällä se yhteistyössä ohjelmistoalan toimijoiden kanssa. Toimiviksi todetut palvelut on yhtäläisen palvelukokemuksen ja kustannussäästöjen saamiseksi otettava käyttöön kaikissa tai mahdollisimman useassa maakunnassa. Viranomaisten on huolehdittava palveluissa tarvittavien tietojen saaminen avoimien rajapintojen kautta.

EK huomauttaa myös, että järjestelmien ja alustojen ylläpitoon on varattava myös maakunnissa riittävästi osaavaa henkilöstöä ja resursseja. Tietojärjestelmiä on kehitettävä jatkuvasti, sillä muuten ne jäävät kehityksestä heti jälkeen.

Samalla EK toteaa, että tässä lausunnossa kasvupalveluiden tiedonhallintaa ja tietojärjestelmiä koskeviin kohtiin on mahdotonta ottaa lopullista kantaa, koska kyseinen sisältölaki on vasta valmistelussa ja saadaan lausuttavaksi syksyllä. Tähän liittyen

- mahdollinen palveluntuottajilta perittävän käyttömaksun, oikeuksien ja mahdollisuuksien asiakastietojen käsittelyyn sekä veloitteiden määrittely avattaneen tarkemmin sisältölaissa. EK edellyttää, että tietojärjestelmien moniportaisuus ja käyttövelvoite ei saa aiheuttaa ylimääräistä kustannustaakkaa yksityisille palveluntarjoajille.
- Kasvupalveluiden tuottajilla on oltava oikeudet ja mahdollisuudet asiakastietojen käyttämiseen ja hyödyntämiseen. Asiakastietojen käyttöä ja rekisterinpitoa koskevien säännösten muutostarve on todettu yksityiskohtaisissa perusteluissa. Tarvittavien muutosten valmistelu on aloitettava välittömästi.

41) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 5

Luku 6 Erinäiset säännökset (26-37 §)

42) Tukevatko alueiden kehittämisen keskustelut valtakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden yhteensovittamista ja alueiden ja valtion yhteistyötä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

43) Mahdollinen sanallinen perustelu

44) Ohjaavatko kasvupalvelujen valtakunnalliset tavoitteet riittävästi kasvupalveluiden tuottamista maakunnissa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

45) Mahdollinen sanallinen perustelu

Esityksen 30§ mukaan VN voi tarvittaessa täsmentää kasvupalveluiden strategisia tavoitteita

määrittelemällä ainakin tavoitteita yhteensovittamisesta ja yhdenmukaisuudesta sekä yleisiä linjauksia yhteisistä järjestelmistä, tuotantotapojen hyödyntämisestä ja tiedonhallinnan kehittämiskohteista. EK toteaa, että käytännössä valtion mahdollisuus ohjata maakuntia kasvupalveluiden valtakunnallisilla tavoitteilla on lakiesityksessä riittämätön. Lakiesityksessä valtakunnallisesti ohjattavan toiminnon päätösvalta maakunnallisesti kasvupalveluiden järjestämisestä ja sisällöstä hajaantuu itsehallinnollisiin maakuntiin. On olemassa riski, että kasvupalvelut eriytyvät maakunnittain ja kansallinen näkökulma työllisyys- ja yrityspalveluissa sekä aluekehittämisessä unohtuu.

46) Onko kasvupalvelutoimijoiden ohjaus- ja valvontaroolit tarpeeksi selkeästi kuvattu, kun otetaan huomioon 20 §:n omavalvonta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

47) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK huomauttaa, että kilpailulain 4 a luvun säännökset kilpailun tasapuolisuuden turvaamisesta julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välillä koskenevat jatkossa myös maakuntia. Voimassa olevat säännökset antavat Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV) mahdollisuuden puuttua kunnan tai valtion sellaiseen toimintaan, joka menettelyn tai toiminnan rakenteen vuoksi vääristää kilpailua. KKV:n on voitava valvoa myös maakuntien toiminnan kilpailuvaikutuksia, myös mahdollisen kasvupalveluiden tuottamisen osalta. Samoin EK toteaa, että KKV:llä on vuoden 2017 alusta lukien ollut toimivalta valvoa hankintalain noudattamista, millä on merkitystä maakuntien hankkiessa kasvupalveluja julkisten hankintojen tarjouskilpailun kautta.

Julkisen talouden haasteet ovat mittavia ja kasvupalvelumuutoksen tavoitteena täytyy olla nykyistä kustannustehokkaampi ja vaikuttavampi julkisten varojen käyttö. Lakiesityksen 20§:n maakunnan omavalvontavelvoitetta voidaan siksi korkeintaan pitää minimitasona. Paitsi lainsäädännön toteuttamisen seurannan näkökulmasta, maakunnan tulisi systemaattisesti seurata järjestämisvastuullaan olevien palveluiden vaikuttavuutta eri palveluille asettaville vaikuttavuusmittareilla, seurata ja vertailla eri vuosien välillä toiminnan järjestämisen hallinnon kuluja ja ylipäätään varmistaa kustannustehokas ja vaikuttava palveluiden järjestäminen. Koska esityksessä nykyisin keskitetyksi valvottava toiminto hajaantuu itsehallinnollisiin maakuntiin, näitä tulee velvoittaa olemaan hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti toimintansa suhteen avoin ja läpinäkyvä. Kansalaisten ja yritysten on kyettävä helposti vertailemaan eri maakuntien kykyä järjestää kasvupalveluita keskenään vertailukelpoisin mittareiden avulla ja pääsyn tähän tietoon tulee olla avointa. Pykälässä mainitulla valtioneuvoston asetuksella tulee varmistaa pikimmiten tarkemmat seurannan kriteerit maakunnille.

48) Ovatko keskitetysti hoidettavat tehtävät tunnistettu kattavasti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

49) Mahdollinen sanallinen perustelu

EK toteaa, että keskitetysti hoidettavat työllisyys- ja yrityspalveluiden tehtävät on lakiesityksessä tunnistettu kattavasti, mutta varsin yleisellä tasolla, ja lähinnä suosituksenomaisesti. EK huomauttaa, että tällä hetkellä merkittävä osa ELY-keskuksille osoitetuista työllisyys- ja yrityspalvelutehtävistä on nähty tarkoituksenmukaisina keskittää, minkä on katsottu parantavan asiakaspalvelun laatua tilanteissa, jossa tapahtumavolyymit eivät muuten riittäisi pitämään yllä tarvittavaa osaamista ja tietotaitoa esimerkiksi neuvonnassa ja valvontatehtävissä. Tästä syystä EK suosittelee, että maakuntien olisi järkevää keskittää tehtäviä kasvupalveluissa nyt ehdotettua laajemmin.

50) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 6

33§:ssä annetaan TEM:lle mahdollisuus seurata palveluiden saatavuutta ja riittävyttä maakunnissa. Laista kuitenkin puuttuu säädös toimista, jotka voidaan toteuttaa, mikäli TEM arvioi saatavuuden tai rahoituksen riittämättömäksi. EK katsoo, että asia pitää ottaa huomioon jo tässä lakiehdotuksessa.

51) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 6

Luku 7 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (38-44 §)

52) Uskotteko, että alueellanne esiintyy kasvupalveluiden osalta markkinapuutetta vuonna 2019?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

53) Mahdollinen sanallinen perustelu

54) Onko markkinapuutteen toteaminen kuvattu riittävällä tavalla lakiesityksessä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

55) Mahdollinen sanallinen perustelu

Ehdotuksen 49 §:ssä säädetään markkinapuutteen toteuttamisesta ja yhtiöittämisestä. Maakunnan olisi selvitettävä kasvupalvelujen tarjontaan liittyvät markkinapuutteet 31.12.2019 mennessä, ja käynnistettävä kilpailulliset kasvupalvelut viivytyksettä markkinapuuteselvitysten jälkeen viimeistään 31.12.2023 mennessä. Markkinapuutteen toteuttamisen osalta EK viittaa aiemmin 22 §:n kohdalla lausumaansa. Hyväksytyt markkinapuutteen todentamiskeinot tulisi luetella lainkohdassa tyhjentävästi, ja ne voisivat olla julkisten hankintojen tarjouskilpailu, johon ei tule lainkaan tarjouksia, sen toteaminen, ettei kyseisen palvelun tuottajaksi ole rekisteröitynyt ainuttakaan toimijaa, tai julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 15 §:n mukaista avoimuusilmoitusta vastaava menettely.

Yhtiöittämisen osalta EK toteaa, että yhtiöittämisten loppuunsaattamiselle annettavaksi ehdotettu, yhteensä viiden vuoden pituinen siirtymäaika on kohtuuttoman pitkä. EK ei näe estettä sille, etteikö yhtiöittämistä olisi mahdollista jo toteuttaa kohtuudella ja hallitusti 2018 loppuun mennessä, ja siirtymistä kilpailulliseen monituottajamalliin jo vuotta 2024 huomattavasti aiemmin.

56) Onko uudistuksessa otettu riittävästi huomioon henkilöstön asema?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

57) Mahdollinen sanallinen perustelu

Ehdotettua menettelyä, jonka mukaan henkilöstön siirtymistä pidetään liikkeen luovutuksena, voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Liikkeen luovutusta koskevien periaatteiden soveltaminen johtaa siihen, että henkilöstön asema turvataan siten, että henkilöstö siirtyy ns. vanhoina työntekijöinä entisiin työsuhteen ehdoin, mutta uuden työnantajan mahdollisuuksia tehdä tarvittavia henkilöstöjärjestelyitä henkilöstön siirtymisen jälkeen ei kuitenkaan keinotekoisesti rajoiteta.

58) Muut vapaamuotoiset huomiot lakiehdotuksen lukuun 7

59) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset lakiehdotuksen lukuun 7

Kommentit lakiehdotukseen 2: Laki kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa

60) Vapaamuotoiset huomiot 2. lakiehdotukseen

EK edellyttää Uudenmaan erillisratkaisun takaavan markkinoiden mahdollisimman laajan avoimuuden. Samanaikaisesti on vältettävä tilanteita, missä kasvupalvelumarkkinat pilkkoutuisivat asiakas- tai tuottajanäkökulmasta maakuntia pienemmiksi.

EK pitää tärkeänä, että myös Uudellamaalla perustettavaa kuntayhtymää sitoo lakiehdotuksen 5 §:stä ja 8 §:stä ilmenevällä tavalla samat velvoitteet kuin mitkä maakuntaa sitovat esityksessä laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista. EK viittaa tällä erityisesti järjestämisen ja tuottamisen erottamiseen, oman palvelutuotannon sallimiseen vain markkinapuutetilanteissa sekä oman tuotannon yhtiöittämisvelvollisuuteen sekä näiden osalta ylempänä lausumaansa.

Kuten edellä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun hallituksen esityksen osalta, EK toivoo tässäkin laissa määrättävän, miten toimitaan tilanteessa, jossa kuntayhtymä tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvia palveluita vastoin 22 §:n määräyksiä, eli ilman markkinapuutteen olemassa olon selvittämistä, tai virheelliseen selvitykseen perustuen. Laissa tulisi säätää taho, johon esimerkiksi alueella palveluita tuottava yritys voi ottaa yhteyttä kokiessaan 22 §:n määräyksiä rikottavan. Samoin tulisi harkita, mitä seuraamuksia 22 §:n määräyksiä rikkovalle kuntayhtymälle voidaan langettaa, sillä kokemus on osoittanut, että kilpailuneutraaliteettia turvaavat säännökset jäävät varsin tehottomiksi ja niitä noudatetaan heikosti, mikäli niiden rikkomuksista ei ole säädetty mitään konkreettisia seuraamuksia.

Kuten edellä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun hallituksen esityksen osalta, EK kannattaa myös Uudenmaan erillisratkaisun kohdalla sen 8 §:ssä ehdotettua määräystä, jonka mukaan kasvupalveluiden tuottaja ei voi olla hankintalain 15 §:n mukainen sidosyksikkö, jonka kunta omistaa.

Toisin kuin alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa hallituksen esityksessä, kasvupalvelujen järjestämistä Uudenmaan maakunnassa koskevassa hallituksen esityksessä ei erotella selkeästi toisistaan palveluiden järjestäjää ja tuottajaa. Mikäli palvelujen järjestäjänä on Uudenmaan maakunnan alueella maakunnan sijaan kuntayhtymä, ja palvelun tuottajina kuntien määräysvallassa olevia yhteisöjä, palvelun tilaajan ja tuottajan roolit voivat sekoittua toisiinsa, ja tilaajalla voi olla houkutus suosia tehokkaimpien toimijoiden sijaan itseään lähellä olevia tuottajia.

Kuten EK totesi edellä alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetun hallituksen esityksen osalta, tässäkin laissa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että mikään kasvupalvelujen tuottaja ei saa epäreilua kilpailuetua omistajastaan johtuen. Tuottajia on kohdeltava kilpailuneutraalisti riippumatta siitä, ovatko ne esimerkiksi yksityisessä, kunnan, kuntayhtymän tai maakunnan omistuksessa. Verovaroin tuotettavan palvelun rahoituksen on oltava läpinäkyvää, eikä palvelun tuottamista saa tukea toisesta palvelusta saaduilla maksuilla. Mikäli sama yksikkö tuottaa sekä kilpailuilla markkinoilla harjoitettavia kasvupalveluja, että muita palveluja, sen on eriytettävä palvelut kirjanpidollisesti toisistaan.

Ehdotetussa 8 §:ssä määrätty yhtiöittämisvelvollisuus on sinänsä erittäin kannatettava. EK kuitenkin oudoksuu, että yhtiöittäminen voisi ehdotuksen mukaan tarkoittaa palvelun

tuottamisen antamista kunnallisen liikelaitoksen hoidettavaksi. Esimerkiksi kuntalaissa yhtiöittämisvelvollisuus tarkoittaa tuotannon antamista yhtiön tai muun yhteisön hoidettavaksi. Kuntalain yhtiöittämisvelvoite kohdistuu nimenomaan kunnallisiin liikelaitoksiin; kilpailuilla markkinoilla ei saa toimia liikelaitosmuodossa, koska ko. toimintamuoto nauttii edullisemmasta verokohtelusta ja konkurssisuojusta yhtiömuotoiseen toimintaan verrattuna. Koko yhtiöittämisvelvoitteen keskeisin tarkoitus oli kuntalaissa velvoittaa kunnat antamaan kunnallisten liikelaitosten kilpailuilla markkinoilla tapahtuva toiminta kunnallisten yhtiöiden hoidettavaksi. Käsillä olevassa lakiehdotuksessa on vastaavasti tarkoitettava yhtiöittämisellä tuotannon antamista yhtiön tai muun yhteisön, mutta ei suinkaan liikelaitoksen hoidettavaksi. Muu olisi vastoin EU:n valtioneuvoston päätöksen, joka velvoitti Suomen valtion puuttamaan suomalaisen kunnallisen liikelaitosmallin nauttimiin epäreiluihin kilpailuetuihin.

Lisäksi EK huomauttaa, että Uudenmaan lakiesityksessä jää epäselväksi, mitä perustettavan kuntayhtymän ja siihen kuulumattomien kuntien kanssa solmittava sopimus yhteistyön järjestämisestä pitää sisällään. Luonnoksessa ei myöskään avata, mitä tarkoitetaan jäsenkunnan yleiseen toimialaan kuuluvilla tehtävillä, joita perustettava kuntayhtymä voisi perussopimuksessa sovittavan mukaisesti ottaa hoitaakseen.

61) Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset 2.1 lakiehdotukseen

Tuottajia on kohdeltava tasavertaisesti niiden omistajasta riippumatta. Mikäli sama yksikkö tuottaa sekä kilpailuilla markkinoilla harjoitettavia kasvupalveluja, että muita palveluja, sen on eriytettävä palvelut kirjanpidollisesti toisistaan.

Yhtiöittämisvelvollisuuden osalta EK esittää poistettavaksi yliviivatun osuuden: "Jos kuntayhtymä tuottaa kasvupalveluita itse, sen on annettava palveluiden tuottaminen erillisen yhtiön hoidettavaksi ~~tai kuntalain 9 luvussa tarkoitettun omistamansa kunnallisen liikelaitoksen hoidettavaksi~~ (yhtiöittämisvelvollisuus)"

Vapaa sana

62) Mitä muuta haluatte sanoa esitysluonnoksesta?